

Καστελιώτικα Νέα

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΠΑΡ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ♦ ΑΡ. ΦΥΛ. 64 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1970 ΠΕΡΙΟΔΟΣ Γ' Τμή φύλ. Δρχ. 3

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 61 5ος ΟΡΟΦΟΣ

ΤΗΛ. 349-085 ΑΘΗΝΑΙ

ΤΑΧ. ΤΟΜΕΥΣ 114

ΕΤΟΣ 8ov

ΑΝΑΓΚΗ ΓΕΩΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

Το προηγούμενο άρθρο της εφημερίδος μας έμεινε αναπάντητο. Ή δὲ διαβάστηκε, ἢ διαβάστηκε μὲν, ἀλλὰ δὲν τὸ πρόσεξαν ὅτι ἔθιγε τὸ πλεον καίριο θέμα τοῦ χωριοῦ μας: Τὸ ἴδιο τὸ μέλλον του. Οἱ εἰδήμονες ἐσιώπησαν. Δὲν θαρρεύστε, ποιὸς νὰ καθήσῃ τώρα νὰ ἀσχοληθῇ σοβαρὰ μὲ τὸ μέλλον τοῦ χωριοῦ μας! Εἶναι ἀποκαρδιωτικὸ τὸ ὅτι δὲν ἐκινήθησαν οἱ τεχνικοὶ πρῶτοι, νὰ μᾶς φωτίσουν μὲ τὶς γνώσεις τους καὶ νὰ μᾶς κατευθύνουν.

Γιὰ νὰ εἰποῦμε ὅμως καὶ τὸ δίκιο: Μέχρι σήμερα, δὲν ἔλειψαν ἀπὸ τὶς στήλες τῆς εφημερίδος μας οὔτε τὸ ἐνδιαφέρον, οὔτε ἡ ἀρθρογραφία πάνω στὸ ζωτικὸ αὐτὸ θέμα. Θυμίζομε παληότερα ἀνακεφαλαιώνοντες τὶς προσπάθειες αὐτές, ὅσες ἔχομε πρόχειρες. Θυμίζομε τὰ ἄρθρα τῶν κ.κ. Δημ. Δροσοπούλου, «Ἡ Ἔργασία καὶ τὰ ἔξ αὐτῆς ἀγαθά», Νικ. Μιχ. Μοσχολιοῦ, «Ἡ Οἰκονομικὴ καὶ Πνευματικὴ ἀνάπτυξη τῶν Καστελλίων, ἔργον τοῦ ἀμέσου μέλλοντος», Εὐθ. Π. Παπανικολάου, «Ἀστυφιλία καὶ Ἀναδοσιμὸς τῆς ἀγροτικῆς ἰδιοκτησίας» καὶ «Ψυχανθῆ - Κτηνοτροφία», Ἄθ. Ζαγγανᾶ, «Δενδροκαλλιέργεια στὸ χωριὸ μας», καθὼς καὶ συναφεῖς διαλέξεις τοῦ Προέδρου τοῦ Συλλόγου μας κ. Ἄσ. Μακρῆ, τῶν κ.κ. Δ. Χαλατοῦ κλπ., ὡς καὶ τὰ ἄρθρα τῆς εφημερίδος μας, «Τουρισμὸς στὸ χωριό», «Γιὰ τοὺς Συνεταιρισμοὺς μας», «Τὸ φράγμα» κ.λ.π. Ἐπίσης συνετελέσθησαν τινά.

Δὲν ἀρκοῦν ὅμως αὐτά. Χρειαζέται οὐστὴρα, μεθόδευση, μελέτη καὶ πρόγραμμα γενικὸν καὶ ἐνιαῖον. Αὐτὰ δὲν ἔχουν γίνῃ μὲχρι τὰ τώρα.

Μὲ τὶς πενιχρὲς δυνάμεις μας, θὰ ἐπιχειρήσωμε νὰ θέσωμε αὐτὲς τὶς βάσεις τῆς μελέτης, γιὰ τὸ οἰκονομικὸ μέλλον τοῦ χωριοῦ μας.

Γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῆς ἀγροτικῆς μας οἰκονομίας, ἀπαιτεῖται πρῶτα ἀπ' ὅλα ἀναδάσωση τῶν ὄσπελων ἐκτάσεων, καὶ πύκνωση τῶν ἀραιῶν δασῶν μὲ δενδρύλλια ἐλάτης καὶ μαύρης πεύκης, ἐκ τοῦ δασικοῦ φυτωρίου Ἁγίου Γεωργίου Ἄνω Καστελλίων. Ἐπὶ πλέον, χρειάζεται ἀνάπτυξη καὶ προστασία τῶν κεφαλαριῶν «Καλογερικῆς» καὶ Κοπρισῆς καὶ ἔργα ἀποσβέσεως χειμάρρων, γιὰ τὸν Πίνδο, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸ γεφυράκι τῆς ἐθνικῆς ὁδοῦ Ἀμφίσσης — Λαμίας μὲχρι τῆς ἀπαρχῆς τῶν. Διάνοιξη δασικῶν δρόμων παντοῦ, γιὰ νὰ γίνῃ καλύτερη καὶ ἀποδοτικώτερη ἡ ἐκμετάλλευση τῶν δασῶν μας μὲ τὴν ἐνίσχυση τοῦ ἤδη ὑπάρχοντος Δασικοῦ Συνεταιρισμοῦ Καστελλίων. Τὸ περιβάλλον βεβαίως τῆς περιοχῆς «Λάκκα Νύφης» — «Μισόσι» — «Πλατεῖα Σάρα», ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸ ποτάμι πρὸς τὰ ἑπάνω, εὐνοεῖ ἀπολύτως, καὶ κλιματικῶς καὶ ἐδαφολογικῶς τὴν ἀνάπτυξη, τόσον τῆς ἐλάτης ὅσον καὶ τῆς μαύρης πεύκης, ἀλλὰ καὶ ἄλλων ποικιλιῶν χρησίμων δένδρων, ἄχι μόνον γιὰ τὴν παραγωγή ξυλείας, ὡς τῆς καστανιάς.

Ἄλλὰ αὐτὰ τὰ δασικά, πῶς γίνονται, πῶς προϋπολογίζονται, πῶς προγραμματίζονται καὶ τρόπους νὰ τὰ ἐπιτύχωμε, θὰ μᾶς τὰ εἰποῦν καλύτερα οἱ δασολόγοι μας.

Πάντως ἐμεῖς θὰ συνεχίσωμε μὲ τὴν ἴδια γραμμὴ τῆς θέσεως τῆς μελέτης αὐτῆς, γιὰ τὸ μέλλον τοῦ χωριοῦ μας.

Κατὰ Χριστοῦ γεννα

Τὸ δίκαιο στὰ ὄρεινὰ χωριά τῆς κεντρικῆς Ρούμελης ἐπὶ τουρκοκρατίας

Ἐπὶ τοῦ Δικηγόρου κ. ΔΗΜ. ΧΑΛΑΤΣΑ

Ἀπὸ τὸ Ρουμελιώτικο Ἡμερολόγιον τοῦ 1970 τοῦ Δημήτρη Σταμέλου, «ΕΤΗΣΙΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ - ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ», ἀναδημοσιεύομε «Τὸ δίκαιο στὰ ὄρεινὰ χωριά τῆς Κεντρικῆς Ρούμελης ἐπὶ Τουρκοκρατίας», ὑπὸ Δ. ΧΑΛΑΤΣΑ, Δικηγόρου.

Εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐξαντληθῇ τὸ σχεδὸν ἀνεξερεύνητο θέμα τοῦ δικαίου τῆς Τουρκοκρατίας, στὰ ὄρεινὰ χωριά τῆς Κεντρικῆς Ρούμελης (Παρνασσού - Γκιωνάς - Βαρδουσιῶν - Οἴτης), μὲ τὸ μικρὸ κατ' ἀνάγκη τοῦτο μελέτημα. Ἀπλῶς, θὰ περιοριστοῦμε σὲ μικρὸ περὶ γράμμα καὶ στὴν παράθεση τριῶν ἀντιπροσωπευτικῶν ἐγγράφων τῆς ἐποχῆς αὐτῆς, πού εὐγενικὰ μᾶς παρεχώρησε ὁ Καστελλιῶτης κ. Χαράλαμπος Ζεῖνης, ἀπὸ τὸ πλοῦστο ἀρχειο του.

Γενικά, τὸ δίκαιο τῆς ἐποχῆς τῆς Τουρκοκρατίας εἶναι σχεδὸν ἀγνωστο, καὶ λίγες ἐρ-

γασίες, ἐν σχέσει μὲ τὴν σπουδαίτητα τῆς ἐρευνας, ἔχουν ἰδεῖ τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος. Ἰδιαιτέρα ὅμως, σχετικὰ μὲ τὴν Ρούμελη, μόνον μικρὲς ἐργασίες πού ἀφοροῦν κυρίως τὴν Αἰτωλοακαρνανία καὶ τὴν Εὐρυτανία καὶ τὴν πεδινὴ Ρούμελη (Λειβαδιά, Θήβα κλπ.) δημοσιεύτηκαν· οὔτε λόγος ἔχει γίνῃ γιὰ τὸ δίκαιο τῶν ὄρεινῶν χωριῶν τῆς σημερινῆς Φθιωτιδοφωκίδος. Ἡ μελέτη τοῦ ἀρχείου Καστελλίων τοῦ κ. Χαράλαμπος Ζεῖνης καὶ ἡ ἐρευνα στὰ γύρω χωριά τοῦ ἐθιμικοῦ δικαίου, μᾶς δίνει σὰν καταστάλαγμα τὸ σύντομο διὰ γράμμα, πού παρατίθεται παρακάτω. Τὸ δίκαιο εἶναι ἐθιμικὸ καὶ ἀγραφο, καὶ τὶς ρίζες του τὶς ἔχει βαθειά, μέσα στὸ βυζαντινὸ καὶ ἀπὸ ἐκεῖ στὸ ἀρχαῖο ἐλληνικὸ δίκαιο. Ὁ γραφτὸς τύπος ἀποφεύγεται ἢ χρησιμοποιεῖται πολὺ σπάνια.

Τὸ ἔθιμο ζῆ μέσα στὴν παράδοση, καὶ σὰν ἀγραφὸς νόμος

ΤΟ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑ ΜΑΣ

ΧΡΙΣΤΟΗΜΕΡΑ

Κάθε χρόνο, τέτοιες μέρες, ὁ νοῦς μου γυρίζει καὶ ξαναγυρίζει, ἐρχεται κι' ἀναπολεῖ, φεύγοντας κι' ἐπιστρέφοντας στὴ ρίζα τῆς ψυχῆς μου, τὸ χωριὸ μου. Χρυσὲς σβυσμένες ἐλπίδες, πού μοιάζουν μὲ τὶς πεταλιθρες πού κυνηγοῦν τὸ φῶς. Εἶναι ὅλα ἐκεῖνα τὰ μικροπράγματα, πού συνθέτουν μιὰ ζωὴ, μιὰ ζωὴ πού ἀγκαλιάζει τὸ ξαναγύρισμα στὸ ξάνοιγμά της. Ἀκόμα καὶ τὸ κτύπημα τῆς καμπάνας ἀνακρούει μέσα μου ἕναν ἀντίλαλο Χριστουγεννιάτικο μὲ χρῶμα χωριοῦ, πού δὲν τὸ βρήκα ποτὲ ἐδῶ στὴν πόλι.

Νᾶναι μόνο ἡ παιδικὴ ψυχὴ μου, ἢ μήπως χάθηκε ἕνας ὀλόκληρος κόσμος; Οἱ σπίθες τῆς φωτιάς, τὸ ξεθάλισμα τῆς θράκας, τὸ γιορτινὸ περιβάλλον, ὅλα μαζὺ - μαζὺ, μὲ τὸ κλεφτοφάναιο τῆς παραμονῆς καὶ τὸ ξεκίνημα γιὰ τὴν ἐκκλησιά, μού φέρνουν ἐκείνη τὴν παλῆ μυσταγωγία!

Χριστὸς γε νᾶται. Δοξάσατε! Μιὰ - μιὰ ζωντανεύουν μέσα μου πεθαμμένες εἰκόνες ζωῆς: Νιφόδα τοῦ χιονιοῦ, πού πέφτει πάνω στὰ βρεγμένα φτερά ἐνὸς σπουργιτιοῦ πού περιμένει ἔξω ἀπ' τὸ τζάμι τῆ φιλοξενία, οἱ ἔρημοι χιονισμένοι δρόμοι, πού κόβονται ἀπὸ τὰ μαῦρα στίγματα τῆς παρουσίας τῶν ἀνθρώπων, ἀνάμεσα στοὺς μπουχαρίδες πού καπνίζουν, ἀκόμα κι' ἕνα κρουσταλλιασμένον δάκρυ, πού στάζει ἀπ' τὰ κεραμίδια κάποιου εὐτυχισμένου ζεστοῦ σπιτιοῦ.

Χριστοῦ ἡμέρα! κι' ὁ ἀντίλαλος ἀπὸ τὴ θεῖα γέννηση: Δ Ὁ Ξ Α ἐν ὑψίστοις Θεῶ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκίας!

Εἰκόνες σὰν ξεραμένες δάφνες μιὰς δόξας, χωρὶς ἐπιστροφή. Καὶ νᾶναι μόνο αὐτό· ἐκεῖνο πού καταλαιάζει σὰν δυνατό σπέρμα ἀπόκοσμης οὐράνιας χάριτος, οἱ παιδικὲς φωνὲς μὲ τὸ διαλαλητὸ τοῦ χαρμόσунου ἀγγέλματος. Μοιάζουν ὅλα σὰν τὸ χαμόγελο τοῦ Χριστοῦ, πού κρύβει τὴν ἐλπίδα, μὰ καὶ τὸν πόνο τῆς γῆς.

Θ. Θ.

τηρεῖται μὲ σεβασμὸ ἀπὸ ὅλους καὶ διέπει τὶς σχέσεις τους.

Βέβαια, οἱ σχέσεις αὐτὲς δὲν ἔχουν τὴν πολυπλοκότητα πού ἔχουν οἱ παρόμοιες στὰ παραθαλάσσια μέρη ἢ στὶς πόλεις, ὅπου, χρησιμοποιεῖται ἡ Ἐξάβιβλος τοῦ Ἀρμενοπούλου. Ἐδῶ οἱ σχέσεις, στὰ μικρὰ χωριά, ἀλλὰ καὶ στὰ κεφαλοχώρια, εἶναι βασικὰ ἀπλῆς καὶ διέπονται ἀγραφα, συνήθως μὲ τοὺς ἴδιους κανόνες, σὲ ὅλη τὴν περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας.

Μοιάζει τὸ βυζαντινορωμα-
— Συνεχίει εἰς τὴν 2αν σελίδα

ΠΑΝ. Α. ΤΣΑΚΡΗ

Η ΑΡΧΑΙΑ ΔΩΡΙΣ Η ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΤΩΝ ΔΩΡΙΕΩΝ

Σημ. Συντάξεως

Ο δαίμων του τυπογραφείου έκανε το θαύμα Του! Αντί της λέξεως ΔΩΡΙΕΩΝ έγγραφη ΑΘΗΝΩΝ, εν τω τίτλω ζητούμεν συγγνώμη από τους αναγνώστας μας και τον συγγραφέα κ. Π. Τσακρή.

Είς το σημερινόν μας φύλλον δημοσιεύμεν τον πρόλογον του ως άνω βιβλίου, δεδομένου ότι τουτό έμφανίζει μεγάλην πραγματι σπουδαιότητα δια τους αναγνώστας μας και ούτω είς το επόμενον φύλλον μας θα συνεχίσωμεν την δημοσίευσιν του κειμένου.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Είς πλείστα μέρη της Ελλάδος έγινοντο ανασκαφαί και ποικίλαι αρχαιολογικάί έρευναι. Είς τον χώρον της αρχαίας Δωρίδος, ήτις εκλήθη (Μητρόπολις των Δωριέων) και θεωρείται ή πρώτη αυτών κοιτίς, ουδεμία μέχρι σήμερον έγινετο ανασκαφή ή άλλη τις συστηματική έρευνα, ήτις, ως νομίζομεν, θα έφερον εις φώς πολλά και αξιόλογα αρχαιολογικά και ιστορικά εν γενεί στοιχεία. Τουναντίον ο χώρος της Δωρίδος εγκατελήθη εις την διάθεσιν ενίων γεωργών, οι όποιοι, ότε αι άσχαλίας αι άγροτικάι και αι άλλαι επιτρέπουσιν εις αυτούς, επιδίδονται άνεοχλήτως εις την εκσκαφήν τούτου προς άνεύρεσιν όπών, πλάκων και άλλων ειδών χρησίμων εις τας οικιακάς αυτών ανάγκας· τούτων τα μόν σφα παραλαμβάνουσι, τα δε καπεστραμμένα εξακαταλείπουσι κατά χώραν, τούτο δε διότι δεν γνωρίζουσι την αρχαιολογικήν αυτών αξίαν.

Οι κάτοικοι της περιοχής ταύτης κατά την καλλιέργειαν των άγρων αυτών έχουσι ανακαλύψει πλείστα αρχαία αντικείμενα, ως νομίσματα διαφόρων λαών και εποχών, αγγεία, αγαλμάτια, επιγραφάς, βέλη, ασπίδας, κτερίσματα και άλλα πολλού αρχαιολογικού ενδιαφέροντος, τα όποια, εάν δεν έχωσι χρησιμοποιήσει εις οικιακάς ανάγκας ή πωλήσει εις πλανοδίους μικροπωλητάς και αρχαιοκαπηλέυς, φυλάττουσιν εις τας οικίας αυτών, ως εάν αυται ήσαν αρχαιολογικά μνησεία.

Η εξακατάλειψις της Δωρίδος εις την διάθεσιν των καλλιεργητών και το γεγονός ότι ή χώρα αυτη τυγχάνει ιδιαιτέρα ήμών πατρίς ώθησαν ήμάς εις την έρευναν ταύτης. Ούτω προσεπαθήσαμεν να καθορίσωμεν την θέσιν εκάστης εν αυτη πόλεως.

Επειδή ουδεμία συστηματική έρευνα έγινετο μέχρι σήμερον εις την Δωρίδα, ή βιβλιογραφία περιορίζεται εις ενυπομωτάτας αφήγησεις έθνικών ξένων περιηγητών του 19ου μ. Χ. αιώνος, ή δε Έλληνικά βιβλιογραφία ειδικώτερον, καθ' όσον τούλάχιστον γνωρίζομεν, ουδέν αξιόλογον πόνημα έχει. Διό εύρομεν ότι

ή ασφαλεστέρα όδός προς έπίτευξιν του τεθέντος σκοπού είναι εκείνη, ήτις χωρεί έξ αυτών τούτων των πηγών, εν συνδυασμώ προς την αυτο-

ψίαν και την επιτόπιον έρευναν.

Ούτω λοιπόν έχοντες προς όφθαλμών οικείας μαρτυρίας συγγραφέων, ήρευνησαμεν έπανειλημμένως τον χώρον της Δωρίδος και διετρέξαμεν πεζή τας όδους και άτραπούς, αίτινες οδηγούσιν εις την Δωρίδα εκ των όμόρων περιοχών, ήτοι: της κοιλάδος του Σπερχειού ποταμού, της χώρας των Φωκέων, της χώρας των Άμφισσέων και των Όζολών Λοκρών και της χώρας τέλος των Αιτωλών, Αιθίων και Οίταιών ή τοπογραφία δ' αυτη της Δωρίδος αποτελεί και το κύριον ύποκείμενον έρεύνης της παρούσης διατριβής, εν συνδυασμώ προς το όλον πρόβλημα της προελεύσεως και ιστορικής εξέλιξεως του ιστορικοτάτου και αξιολογωτάτου λαού των Δωριέων.

(Συνέχεια εκ του προηγούμενου)

Ο Ηρακλής και ο Εύρυσθεύς ήσαν άπόγονοι του ονομαστού βασιλέως της Τίρυνθος Περσέως. Μετά τον θάνατον όμως του Ηρακλέους ο Εύρυσθεύς (έξάδελφος του Ηρακλέους) απέδιωξε τους υίους τούτου εκ της πατρίδος αυτών Τίρυνθος.

Ο υίος του Ηρακλέους Έγλλος μετά των άλλων Ηρακλειδών κατέφυγεν εις τας Άθήνας, όπόθεν επεχείρησε να επανέλθη εις την πατρίδα αυτου Τίρυνθα. Προς τούτο εκήρυξε τον πόλεμον εναντίον των Πελοποννησίων. Ότε όμως τα αντίπαλα στρατεύματα εύρίσκοντο παρά τον Ισθμόν της Κορίνθου, ο Έγλλος δεχθείς να μονομαχήση μετά του βασιλέως των Τεγεατών Έχέμου, προκριθέντας έθελοντου έξ όλων των Πελοποννησίων συμμάχων, εφονεύθη.

Οι Ηρακλειδοι μετά τον θάνατον του Έγλλου κατέφυγον εις τους Δωριείς, οίτινες κατόικουν έτι εις την Ισθμιαίνην της Θεσσαλίας. Κατ' άλλην παράδοσιν ο Έγλλος δεν εφονεύθη, άλλ' αυτος ουτος ώδηγησε τους Ηρακλειδας προς τους Δωριείς παρά την Ισθμιαίνην.

Οι Ηρακλειδοι και οι Δωριείς έξωσθέντες υπό των Καδ-

Γ Ε Ω Ρ Γ Ι Κ Α Η ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΟΝΟΣΠΟΡΟΥ

Για να προλάβετε τον περονόσπορο πρέπει: 1) Να αποφύγετε την υπερβολική ύγρασία και 2) Να ψεκάσετε συνεχώς τα φυτά σας.

ΥΠΕΡΒΟΛΙΚΗ ΥΓΡΑΣΙΑ

Ο Περονόσπορος αναπτύσσεται με την υπερβολική ύγρασία για αυτό πρέπει να την αποφύγουμε με τα παρακάτω μέτρα.

- 1) Τα ποτίσματα να γίνονται τις πρωινές ώρες και όχι τις απογευματινές για να προλάβουν να στεγνώσουν τα φυτά μέχρι το θράδυ.
- 2) Να μην κάνουμε υπερβολικά ποτίσματα δηλ. να μη ριχνουμε παραπάνω νερό από το κανονικό.

μείων και των Θεσσαλών εκ της Ισθμιαίνης κατώκησαν εις Πίνδον και εκλήθησαν Μακεδόν έθνος. Εκ της Πίνδου δε πάλιν μετέβησαν εις Δρυοπίδα, εκ δε της Δρυοπίδος εκλήθησαν Δωρικόν έθνος, κατά την μαρτυρίαν του Ηροδότου.

Είς την Δρυοπίδα η Δωρίδα ο Αίγιμιος και οι δυο υιοί αυτου Πάμφυλος και Δύμας ή Δυμάν εκ μέρους των Δωριαίων, ως και οι δισέγγονοι του Έγλλου Τήμενος, Κρεσφόντης και Άριστόδημος (υιοί του Άριστομάχου, του Κλεοδαίου, του Έγλλου, του Ηρακλέους), έτι δε οι δίδυμοι υιοί του Άριστοδήμου, Εύρυσθένης και Πρωκλής, εκ μέρους των Ηρακλειδών, απέφασσαν την δευτέραν κάθοδον των Ηρακλειδών εις την Πελοπόννησον, αφού προηγουμένως εξήτησαν να πληροφορηθώσι παρά του μαντείου των Δελφών τίνι τρόπω ήδύναντο να επανέλθωσιν εις αυτην. Το Μαντεϊον υπέδειξε εις αυτούς, όπως λάβωσιν ως ήγεμόνα αυτών τον Τριόφθαλμον. Τοιούτον δε Τριόφθαλμον συνήντησαν τον Όξυλον, τον βασιλέα των Αιτωλών, τον όποιον ίδόντες καθημενον επί Ιππιου μονοφθαλμου ενόμισαν ότι ουτος ήτο ο δηλούμενος υπό του Θεου. Είς τον Όξυλον ύπισχνούνται να άποκαταστήσωσι τον λαόν αυτου εις την προγονικήν Ήλιν εκδιώκοντες τους άρπαγας Αιολείς, εάν δεδωχίως έβοήθει και ουτος τους Ηρακλειδας, όπως άποκατασταθώσιν εις την Άργολίδα.

Δωριείς, Ηρακλειδοι και οι σύμμαχοι αυτών Αιτωλοί και Λοκροί, έξ των οι τελευταίοι παρεχώρησαν λιμένα της χώρας αυτών προς ναυπήγησιν των πλοίων της εκστρατείας, όστις εκτοτε εκλήθη Ναυπακτος, απέδιδάσθησαν δια του Αντρίου και άλλων σημείων (πιθανώς του Σαρωνικού και του Άργολικού κόλπου) εις την Πελοπόννησον. Παρά την Άργολικήν πεδιάδα συλησαν μάχην μετά του Ισχυρου βασιλέως των Μυκηνών και της Τίρυνθου Τισαμενου, του υιου του Όρέστου, του υιου του Άγαμέμνονος.

Κατά την μάχην εφονεύθησαν οι δυο υιοί του Αίγιμιου Πάμφυλος και Δύμας εκ μέρους των Δωριαίων, ήττήθη δ. — Συνέχεια εις την 4ην σελ

3) Τα ποτίσματα να γίνονται κάθε 2-3 μέρες ανάλογα με τον καιρό και όχι κάθε μέρα.

4) Να αποφύγουμε την συγκαλλιέργεια άλλων φυτών (κρεμμυδάκια - μαρούλι ά κ ι α κλπ.).

5) Τα παραπάνω μέτρα είναι προληπτικά και για την σαπίλα

ΣΥΝΕΧΗΣ ΚΑΛΥΨΗ ΜΕ ΦΑΡΜΑΚΟ

Τα σπόρια του περονόσπορου μεταφέρονται με τον άνερα και κάθονται πάνω στα φύλλα. Όταν τα φυτά είναι σκεπασμένα με φάρμακο τα σπόρια δεν μπορούν να διασπείρουν και καταστρέφονται. Γι αυτό λέμε ότι ο περονόσπορος προλαμβάνεται αν ψεκάσωμε κανονικά με τον παρακάτω τρόπο:

- 1) Αρχίζομε τους ψεκασμούς μόλις εμφανισθούν τα 2 πρώτα φύλλα και τους επαναλαμβάνομε κάθε 3 μέρες μέχρι τέλος της φυτείας.
- 2) Ψεκάσωμε με επιμέλεια ώστε να καλύπτεται ομοιόμορφα ολόκληρη ή άνω και ή κάτω επιφάνεια του φύλλου με λεπτές σταγόνες. Αυτό το επιτυγχάνομε με δύο δρόμους τον ένα αντίθετα προς το άλλο.
- 3) Τους ψεκασμούς τους κάνομε τις πρωινές ώρες και αφού στεγνώσουν τα φυτά από την πρωινή δροσιά για να κληθήση το φάρμακο στα φύλλα, και όχι το άπόγευμα διότι δεν προλαβαίνουν να στεγνώσουν μέχρι το θράδυ.
- 4) Μετά από κάθε βροχή ψεκάσωμε άμέσως μετά το στέγνωμα των φύλλων διότι ή βροχή ξεπλύνει το φάρμακο.

ΠΟΣΟ ΦΑΡΜΑΚΟ ΒΑΖΟΜΕ ΣΤΟΝ ΨΕΚΑΣΤΗΡΑ

1) Σε χειροκίνητο ψεκάστηρα των 10 κιλών βάζομε 40 γραμμάρια ΖΙΝΕΜΠ (δυο κουταλιές της σουπας γεμάτες) και ψεκάσωμε στην αρχή, όταν τα φυτά είναι μικρά 40

τετραγωνικά μέτρα.

2) Σε μηχανοκίνητον ψεκάστηρα των 10 κιλών βάζομε πάντοτε 160 γραμμάρια ΖΙΝΕΜΠ και ψεκάσωμε στην αρχή όταν τα φυτά είναι μικρά, 160 τετραγωνικά μέτρα άργότερον όταν τα φυτά μεγαλώσουν 80 τετραγωνικά μέτρα

3) Να καταστρέψετε άμέσως επί τόπου ύποπτη κηλίδα περονόσπορου χρησιμοποιώντες διάλυμα από 4 κιλά γαλαζόπετρα και ένα κιλό μαγειρικό άλάτι στα 100 κιλά νερό.

ΨΕΚΑΣΜΟΙ ΣΤΟ ΧΑΡΑΦΙ

- 1) Ψεκάσωμε τα φυτά στο χωράφι και επαναλαμβάνομε τους ψεκασμούς κάθε 6 μέρες.
  - 2) Ψεκάσωμε με επιμέλεια ώστε να καλυφθή ολόκληρο το φυτό με φάρμακο. Φύλλα που δεν καλύπτονται με φάρμακο είναι εκτεθειμένα στον περονόσπορο. Επαναλαμβάνομε τους ψεκασμούς μετά από βροχή.
  - 3) Ρίχνομε τα πατάφυλλα για να αερισθούν καλύτερα τα φυτά και τα καταστρέφομε.
  - 4) Μόλις τελειώσωμε την μεταφύτευση καταστρέφομε άμέσως τα καπνοσπορεία ώστε να μην μείνη στην επιφάνεια κανένα φυτό.
  - 5) Μετά την συλλογή των καπνοφύλλων ξερίζωσωμε άμέσως τα καπνοστελέχη. Έτσι αποφεύγομε την αναβάλαση και την προσβολή των νέων φύλλων από τον περονόσπορο.
  - 6) Με 4-6 χειροκίνητους ψεκαστήρες των 15 κιλών ψεκάσωμε ένα στρέμμα. Με 2-3 μηχανοκίνητους ψεκαστήρας ψεκάσωμε ένα στρέμμα.
  - 7) Μαζύ με τον περονόσπορο μπορούμε να καταπολεμήσωμε και το νταμάρι και την μελίγκρα βάζοντας (σε χειροκίνητον ψεκαστήρα 10 κιλών) 40 γραμμάρια Άλτριν 40% ή 20 γραμμάρια Σεβιν 50%, ή 30 γραμμάρια Έκατιν 20%. Ρωτήστε λεπτομέρειες στον Γεωπόνο σας.
- Τα παραπάνω μέτρα πρέπει να εφαρμόζονται με σχολαστικότητα για να εξασφαλίσωμε την παραγωγήν μας.

ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ ΥΠΗΡΕΤΗΣΑΝΤΕΣ ΕΙΣ ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΚΑΣΤΕΛΛΙΟΥ

1) Τηλέμαχος Καινούργιος	Έως το 1898
2) Αθανάσιος Παπαευθυμίου	1898 — 1900
4) Χρήστος Πεπαγεωργίου	1901 — 1922
4) Ηλίας Δροσόπουλος	1907
5) Παναγιώτης Τσαπάγιας	1907 — 1918
6) Παναγιώτης Μελισσάρης	1905 — 1906
8) Αθαν. Άποστολόπουλος	1916 — 1949
8) Ηλίας Σταθόπουλος	1917 — 1940
9) Εύθυμία Φουρνέλλη	1930 — 1935
10) Εύσταθία Μαυριά	1935 — 1936
11) Ζωή Καδδά	1937 — 1961
12) Παναγιώτης Λιάκος	Κατοχή
13) Αθανάσιος Κοτσίκης	»
14) Γεώργιος Μακρής	»
15) Δημήτριος Σκωλικής	1946 — 1961
16) Εύθύμιος Καφής	1949 — 1962
17) Αναστασία Τούντα — Μούκα	1958 — 1959
18) Κωνσταντίνος Ρούσκα — Ραφτοπούλου	1960 — 1962
19) Ιωάννης Ζαγγανάς	1959 — 1966
20) Μαρία Παπανικολάου — Κυριαζή	1962 — 1967
21) Αθανασία Παπαυγέρη — Μακρή	1967 — 1970
23) Μαρία Κουτρούμπα — Καρμίρη	1962 - μέχρι σήμερα
24) Κωνσταντίνος Καρμίρης	1966 - μέχρι σήμερα

Ἡμερολόγιον ἐνὸς Ἑλληνικοῦ Ταξιδίου

ὑπὸ WELGKER F. G. Τόμος 2ος σελ. 79

23η Μαΐου: Μετὰ τέσσαρες καὶ ἡμισητὴς ὥρες ἐφθάσαμε εἰς τὰ ἄλογα καὶ ἱππεύσαμε ἀκόμη τρεῖς ὥρες διὰ μέσου ὄρειων κοιλάδων ὁμοιομόρφου μορφολογίας — βράχοι καὶ πεύκα, ἰμερικοὶ βραχώδεις λόφοι τόσο ἀσπρὸν σὰν χιόνι καὶ τόσο (προκλητικὸν) καὶ τόσο κομποῖ, κατάφυτοι μὲ τὰ ὠραία, πράσινα δένδρα, ὥστε θὰ τὸ ἐξελάμβανε κανεὶς ὡς ἕνα μυθικὸν πίνακα — πρὸς τὴν Ἀγόριαν, ἐπιστήμως Χαράδραν, ἐπειδὴ αὐτὴ ἡ ἀρχαία πόλις καὶ ἡ Λιβαία εἶναι συγχωνευμέναι εἰς τὸν αὐτὸν δῆμον Χαράδρας. Ἐδῶ ξεκουραστήκαμε εἰς ἕνα εὐπύρο σπίτι, ὅπου μᾶς ὑπεδέχθησαν πρόθυμα καὶ φιλικὰ καὶ μᾶς προσέφεραν φιλοξενία καὶ φαγητό. Ἀτενίζει ἤδη κανεὶς τὴν πεδιάδα, πρὶν ἀνεβῆ εἰς τὸ χωρίον καὶ πιστεῦει ὅτι τὸ φθάνει ἀμέσως. Ἀλλὰ ἐδῶ πού στέκεται εἶναι μία ὄροσειρὰ χρειάζονται ἀκόμη δύο ὥρες διὰ νὰ φθάσῃ ὅπως καὶ προηγουμένως εἰς τὰ περίχωρα. Εἰς τοὺς πρόποδες τοῦ βουνοῦ εὐρίσκειται ἡ Κάτω Ἀγόριαν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν πηγαινέει κανεὶς ἀπὸ τὰ δεξιὰ τοῦ βουνοῦ πρὸς τὴν Σουβάλα (Λιβαία). Ἀκριβῶς παραπλεύρως εἶναι ἕνα ὠραῖον, ἀποχωρισμένον λόφος, ὅπου ἔμπροσθεν κάτω ὑπάρχει ἕνα τμήμα ὠραίου, πολυγωνικοῦ τείχους. Ἄλλα θέβαια ἴχνη τειχῶν πόλεως δὲν ἔχω βρῆ ποιθενά, οὔτε ἀνωτέρω. Οἱ συνοδοὶ μου ἐπρόκειτο νὰ ἴδουν τέτοια εἰς ἄλλα σημεῖα. Νὰ ἦτο αὐτὴ ἡ Χαράδρα; (κατὰ τὸν Χάρτην τοῦ Κίπερτ ναι). Ὁ Prokesch ἔμελλε νὰ τὴν ἀνακαλύψῃ κατὰ τὸ νεώτερον ταξιδίον του, κατὰ τὴν σειράν τῶν πόλεων ὡς παρατίθενται εἰς τὸν Ἡρόδοτον (ἐκ τοῦ Παισανίου 10, 3, 2 δὲν ὑπάρχει τίποτε νὰ συναγάγῃ). Ὅχι μακρὰ ἀπὸ ἐδῶ (δεξιὰ) βλέπει κανεὶς ἕνα τείχος, τὸ ὁποῖον φθάνει ἀπὸ ψηλὰ κατ' εὐθείαν ἔως κάτω εἰς τὴν πεδιάδα, καὶ εἰκάζει ὅτι βλέπει καὶ ἕνα ἄλλο, τὸ ὁποῖον διέρχεται εὐθέως ἄνωθεν καὶ περικλείει ἰμίαν πόλιν, ἡ ὁποία ἐκτείνεται πρὸς τὰ κάτω ἀπὸ τὴν ἄνω πλευρὰν τοῦ ὄρειου τείχους ἔως τὴν πεδιάδα ἐν εἶδει φρουρίου. Μόνον τὸ κατερχόμενον τείχος ἔχει τοὺς πύργους πρὸς τὰ ἔξω, ἡ δὲ πόλις ἔκειτο ἐντός, περιφρουρημένη ἀπὸ τὴν ἄλλην πλευρὰν ἀπὸ ἀποτόμους βράχους εἰς πολὺ μικρὰν ἀπόστασιν καὶ ἦτο κτισμένη ἔτσι κατὰ ἰδιόμορφον τεχνοπρίαν τῆς ἀκροπόλεως — ἕνα στενὸν περίγυρον πρὶν ἀπὸ τὴν κατωφύριον τῆς πόλεως, κάτω δὲ ἀπὸ αὐτὸ ὅμως εἰς τὴν πεδιάδα, ἔκειτο ἡ πόλις. Τὸ τείχος ἐκτείνεται ἐπὶ ἕνα διάστημα καὶ εἰς τὴν πεδιάδα, ὅπου κατὰ μέγα μέρος ἔχει καταδαφισθῆ, καὶ ἔπρεπε ἀπὸ ἐδῶ νὰ προχωρήσωμεν εἰς ὄρθην γωνίαν πρὸς τὸ ἄλλο μέρος τοῦ βουνοῦ ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἦτο ἡ ἀκρόπολις, καὶ τὸ ὁποῖον κλείει μία χαράδρα

ἐκ τῆς ὁποίας ἐξέρχεται ἕνας ρύαξ. Τὸ τείχος ἐπὶ τοῦ ὄρους εὐρίσκειται μὲ περισσοτέρους πυργίσκους καὶ ἐπὶ τὰ ἐπαλλήλους ἐπάλλξεις, τὰς μοναδικὰς ποὺ εἶδα, ἀνήκει δὲ εἰς τὰ ἀξιοσημειώτα τείχη. Ἐάν ἦτο πρῶτον περισσότερο γνωστὴ πολλὰ θὰ ἐλέγοντο περὶ αὐτῆς. Τὰ διαμερίσματα κρατοῦν ἐν γένει εὐθείαν γραμμῆν, οἱ βράχοι ἐπίσης χωριστὴν γραμμὴν ἐν τούτοις κλείουν, τὴν πόλιν διότι ἀπὸ μακρὰ τοῦτο δὲν διακρίνεται καλὰ, ἀπῆρχοντο δὲ περισσότερο ἢ ὀλιγώτερον ἐπικλινεῖς, διαγώνιοι πρὸς ἀλλήλους, ἀναμειγνύονται μὲ σπηνας ἢ γωνίας, προσαρμοζόμενοι καὶ φθάνουν, κατὰ τὰς περιστάσεις, τοὺς προηγουμένους βράχους τῆς ἄλλης πλευρᾶς. Ἡ κατασκευὴ τοῦ τείχους εἶναι καθ' ὁλοκληρίαν ἐπιδέξια, ἰσχυρὴ, καὶ μεγαλοπρεπής. Αὐτὴ εἶναι ἡ Λιβαία. Ἡ γωνία ὑψηλὰ περιλαμβάνει ἕνα πύργον, ὁ ὁποῖος εἶναι μεγαλύτερος ἀπὸ τοὺς ἄλλους πρὸς τὰ ἄνω, καὶ ἐξέχει ἀπὸ τὸ τείχος πρὸς ἀμφοτέρας τὰς πλευρὰς, ἐκ τῶν ὁποίων ἔχει τὴν εἴσοδον ὅπως ὅλοι οἱ ἄλλοι. Αὐτὸν τὸν ἔχουν ὑψώσει περισσότερο οἱ Φράγκοι. Ἐκεῖ ὅπου ἡ ὄροσειρὰ τοῦ Παρνασσοῦ ἀπολήγει εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Δρυοπίδας καὶ Ἑλατίας, ἐξέχει πλησίον μίας βαθείας χαράδρας ἕνας καθέτως ἀποσχισμένον βράχος μὲ ἀρχαία τείχη (μὲ ἕνα συνεχές) καὶ ἕνα ὑψηλὸν πύργον (ἄνω, πλησίον ἄλλων ἀκόμη πιὸ κάτω), εἰς τὴν πλησίον δὲ χαράδραν αὐτὴν ἀναβλύζει ὁ Φωκικὸς Κηφισσός, «μουγκρίζοντας σὰν ταῦρος» (Παισανίας). Εἰς τὸ δρος ἔξωθεν τοῦ τείχους, πρὸς τὴν Κάτω Ἀγόριαν, τὸ ὁποῖον ἔχει πυκνὴν βλάστησιν μεταξύ τῶν μεγάλων, ἐξεχόντων βράχων, παρετήρησα καὶ ἄλλα ἴχνη θεμελίων. Μὲ τὴν κάθodon ἐνύκτωσεν ἡδη. Ἡ σελήνη ἀνέτειλε πίσω ἀπὸ τὸ προτέρισμα τοῦ Παρνασσοῦ καὶ ἐχρειάζοντο ὀλιγώτερον ἀπὸ τρία τέταρτα τῆς ὥρας ἀκόμη παραλλήλως πρὸς τὸν θορυβώδη ρύακα ἔως τὴν Σουβάλα, ὅπου ὑπῆρχεν ἕνα πανδοχεῖον τοῦ συνήθους εἶδους, μὲ κυκλικὰ τραπεζάκια ἐπὶ τοῦ ἐδάφους (σοφράδες).

24 Μαΐου: Ἡ προηγουμένη ἡμέρα ἦτο κάπως κοπιαστικὴ. Μόλις ἐξάπλωσα, ἐκοιμήθηκα ἀμέσως, καὶ περισσότεραι τῆς μίας κλήσεις μὲ ἐξύπνησαν εἰς τὰς πέντε τὸ πρωῖ. Δὲν γνωρίζω, ἂν εἶχα περιστραφῆ εἰς τὸ στῶμα οὔτε μιά φορά, καὶ τὰς σημειώσεις τῆς χθὲς ἔγραψα ἐνωρὶς ἔπιπτος. Ἡ δύσκολος διάβασις διὰ μέσου τῆς δρυοπικῆς πεδιάδος μέχρι τοῦ Παλαιοχωρίου εἶναι ἄνω τῶν δύο ὠρῶν. Ἡ ἀπάναντι ὄροσειρὰ, ὅπως τὴν βλέπει κανεὶς ἀπὸ τὸν Παρνασσόν, καὶ ἐπίσης εἰς τὴν πεδιάδα, εἶναι ὀγκώδης καὶ ὑψηλὴ καὶ μὲ πλουσίαν βλάστησιν θάμνων ἔως ἄνω. Διέρχεται κανεὶς ἔπιπτος πρῶτα ἕνα μικρὸ ποταμάκι,

ΣΤΟΝ ΠΕΙΡΑΙΑ ΕΚΘΕΣΙΣ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΠΑΝΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ

Ὁ Συμπολίτης μας Ζωγράφος κ. Πάνος Ἐλευθερίου συνεχίζοντας τὴν δημιουργικὴν του προσπάθεια, ἐφέτος παρουσίασε εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ ἐντὸς τοῦ Δημαρχιακοῦ Μεγάρου ἀτομικὴν Ἐκθεσίν του, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Δημάρχου Πειραιῶς, κ. Ἀριστείδου Σκυλίτση.

Ἡ Ἐκθεσις διήρκησεν ἀπὸ τῆς 26ης Νοεμβρίου 1970 μέχρι τῆς 10ης Δεκεμβρίου 1970.

Ὁ κ. Πάνος Ἐλευθερίου, παρουσίασεν 108 τὸν ἀριθμὸν ἔργα του, μεταξύ τῶν ὁποίων καὶ 46 τοπία ἀπὸ τὴν Ρούμελη ἐξ ὧν τὰ περισσότερα εἶναι ἀπὸ τὰ Καστέλλια.

Κατὰ τὰ ἐγκαίνια τῆς ἐκθέσεως παρέστησαν αἱ ἀρχαὶ τῆς πόλεως τοῦ Πειραιῶς, ἐκπρόσωποι τοῦ καλλιτεχνικοῦ κόσμου, ὁ Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου μας κ. Ἀσπ. Μακρῆς, ὁ Οἰκονομικὸς Διευθυντὴς τῆς Ἐφημερίδος μας κ. Γεώργιος Παπανικολάου καὶ πολλοὶ συμπατριῶτες μας ὡς καὶ

μετὰ ἕνα ἄλλο, ὠραῖον κατάφυτον ἀπὸ πλατάνους, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ εἶναι ἡ Πίνδος. Ἡ πεδιάς εἶναι μέχρι πέρα ἀκαλλιεργητὸς — πρὸς τὰ μακρὰνὰ βουνὰ φύονται νέα δάση δρυῶν, περισσότερον μάλιστα ἐκεῖ ὅπου ἀρχίζουν νὰ ἀνέρχονται. Ἐπίσης πολλὰς ἀγρισαυλαδίας. Τὸ Παλαϊχωρι εὐρίσκειται ἀριστερὰ εἰς τὴν κατωφύριον — αὐτὴν ποὺ (διέρχεται) κανεὶς ἀπὸ τὰ Σάλωνα) — καὶ ἐπάνω ἀπὸ τὴν ὄροσειρὰν διέρχεται κανεὶς διὰ μέσου ἐνὸς ὠραίου συνεχῆς δάσους δρυῶν, τὸ ὁποῖον συνεχίζεται ἀκόμη καὶ ἐπὶ ἐνὸς μικροῦ ὑψώματος, ὅπου ἀνέρχονται νέα κορυφαὶ μὲ πεύκα. Αὐτὸ εἶναι τὸ Καλλίδρομον τοῦ Rückert (εἰσαγωγή σ. 22 FF.), ἴσως ὀνομαζόμενον ὀϊτη ἀπὸ τοὺς νέους γεωγράφους. Τὴν ὀϊτὴν βλέπει κανεὶς πρὸς τὰ ἀριστερὰ εἰς τὸν ὀρίζοντα, καὶ μετὰ αὐτῆς καὶ τοῦ Παρνασσοῦ, ὁ ὁποῖος χωρὶς νὰ ξεχωρίζῃ διὰ τὴν χαρᾶδρῶν, συνεχίζεται ἐπὶ ἐκείνης πλευρᾶς τῆς πεδιάδος, συνεχιζόμενος καὶ μὴ διαχωριζόμενος ἀπὸ τῆς Πίνδος καὶ ὀπισθεν αὐτῆς ξεχωρίζῃ ἐκτεινόμενη ἡ ὄροσειρὰ τοῦ Κόρακος. Ὁλόκληρος ὁμως αὐτὴ ἡ πολυπλευρὸς, μεγίστη ὄροσειρὰ ἠρηνήθη σπουδαίως ἔως τὰς χιόνας τῆς ὑψηλοτέρας ὀϊτης, καὶ εἶναι ἐξαιρετικῶς ἀξιοσημειώτος. Ἐπ' αὐτῆς τῆς ὁδοῦ ἡ ἀπομὴ ἐπὶ τῶν πεδιάδων τῆς Πίνδος καὶ τῆς Τετραπόλεως τῆς Δωρικῆς ὅταν κανεὶς ἐπανακτᾶ ἐλεύθερα τὴν θέαν εἶναι ἐξαιρετικὸς ἐπὶ μίας κοιλάδος καταφύτου μὲ πεύκα, ἡ ὁποία ἀκολουθεῖ τὸ δάσος τῶν δρυῶν. Ἐπιστρέφει ἀκολουθῶν κανεὶς διὰ τῆς πεδιάδος τῆς Λαμίας μὲ ἕνα νέον ἄθλιον ὄρειον σιδηρόδρομον, καὶ ἐντὸς ὀλίγου φθάνει εἰς τὸν Μαλιακὸν Κόλπον. Τὸ κάτω μέρος τοῦ βουνοῦ μὲ τὴν δάσωση εἶναι ἀπὸ τὰ ὠραϊότερα εἶναι βατόν, ὅπως τὸ ἄνω, δυσχερές, καὶ τὸ περὶ κανεὶς πολὺ εὐχαρίστως περῆ. Εἶδα ἐπίσης ἐδῶ ἕνα ἄλλος ὄξυων,

πλήθος κόσμου. Ὡσαύτως, τὴν 8ην Δεκεμβρίου 1970 καὶ περὶ ὥραν 8 μ.μ. στὴν ἱδία αἶθουσα κατόπιν προσκλήσεως τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου τῶν Νέων Καστελλιωτῶν μίλησεν ὁ δικηγόρος κ. Δημ. Χαλατσᾶς μὲ θέμα «Γνωριμία μὲ τὸ ζωγράφον Πάνο Ἐλευθερίου».

Ἡ ὡς ἄνω ἐκθεσις ὑπῆρξεν ἐπιτυχῆς καὶ τὰ σχόλια εὐμενῆ. Οἱ κριτικὲς ἐπίσης ἐπήνεσαν τὸν κ. Πάνο Ἐλευθερίου.

Περὶ τῆς προσφορᾶς τοῦ κ. Πάνου Ἐλευθερίου θὰ ἀσχοληθῆ ἡ Ἐφημερίς μας ἐκτενέστερον.

ΤΑ ΓΛΥΚΑ

Μεγάλος ἀναδρασμὸς τὶς μέρες αὐτὲς στὰ σπίτια τοῦ χωριοῦ μας. Γιατί, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ πάστωμα τῶν χοιρινῶν, τὶς τσιγαρηθῆρες, ἀφοῦ θὰ ἔχη προσηγηθῆ τὸ σφάξιμο, τὸ γδάρισμα, τὰ κοντοσούφλια κ.λ.π., ὑπάρχει καὶ ἡ μέριμνα τῶν γλυκῶν, ποὺ δὲν εἶναι παρὰ ὁ ἀγιοβασιλιάτικος πατροπαράδοτος μπακλαβάς, τὰ μελομακάρονα, οἱ δίπλες καὶ τὰ στριφτάκια.

Τὸ πρῶτον ἀρχινᾷ νὰ παίρνῃ διαστάσεις ἀνταγωνισμοῦ, γιατί μὲ τὸ ἀλλαγμα τῶν γλυκῶν, ἐπακολουθεῖ καὶ ἡ σχετικὴ κοιτικὴ γιὰ τὴν νοικοκυροσύνη τῆς καθεμιανῆς. Ἰδίως δὲ ὅταν τὸ σπίτι ἔχη χοιρία, ὅποτε ἐπιστρατεύεται ὅλη ἡ τέχνη καὶ ἡ μαστοριά πρῶτα - πρῶτα στὸ πλάσιμο τῶν πέτρων (φύλλων), ποὺ πρέπει νὰ γίνον ἀσπρα σὰν χιόνι καὶ ψιλὰ σὰν χαρτί.

Μετὰ, τὸ χαβάνισμα τῆς γέμισης, ποὺ εἶναι μοσχόκαραδα, γαρύφαλλα, κανέλλα, καμμά φραγὰ σουσάμι, κοπανισμένη ζάχαρι, καρύδια καὶ ἀμύγδαλα. Τὸν φριγουρᾶτο τὸν μπακλαβὰ τὸν κάνουν μὲ μόνον ἀμύγδαλο ξεφλουδισμένο, γιὰ νὰ γίνῃ ἀφράτος καὶ ἄσπρος. Ἡ μεγάλη τέχνη εἶναι στὴ γιόμιση. Πληθὴς στὸ στρώσιμο τῶν φύλλων καὶ στὸ λίχνισμα τῆς γέμισης μέσα στὸ ταψί.

Γίνεται μπακλαβάς καὶ μὲ εἰκοσι φύλλα καὶ μὲ σαράντα φύλλα, ὁ πῖο πλουσιος. Μετὰ ἀκολουθεῖ τὸ κόψιμο σὲ φελλὰ καὶ τὸ κάρφωμα μὲ γαρύ-

φαλλα. Ὡστερα, τὸ ζεμάτισμα μὲ λάδι ἢ μὲ βούτυρο, καὶ τέλος τὸ ψήσιμο στὴ γάστρα, ἢ στὸν φούρνο καὶ τελευταῖο - τελευταῖο τὸ μέλωμα, ποὺ γίνεται μὲ σιρόφι ἢ μὲ μέλι ἢ μὲ πετιμέζι. Ἄλλη τεχνικὴ ὑπάρχει γιὰ τὰ μελομακάρονα καὶ φρονιῖα, καὶ ἄλλη γιὰ τὶς δίπλες καὶ τοὺς στριφτάδες. Ἀνήμερα ποὺ Ἄϊ - Βασιλιὸ ἀρχίζει τὸ ἀλλαγμα τῶν γλυκῶν, ὅπου μέσα σὲ πιάτο τυλιγμένο μὲ ἄσπρη πετσέτα, μὲ συνοδεία δύο πορτοκάλια, καρύδια καὶ κορυμπιέδες, δίπλες ἢ φρονιῖα, μπαίνουν δυοτρία κομμάτια μπακλαβὰ καὶ παραδίδονται σ' ἕνα μικρὸ ἀγόρι ἢ κοριτσάκι, τὸ ὁποῖο τὰ μεταφέρει στὸ φιλικὸ ἢ συγγενικὸ σπίτι. Ἐκεῖ ἡ νοικοκυρὰ, ἀφοῦ φιλέψῃ τὸ παιδί, ἀλλάζει τὰ γλυκὰ καὶ βάζει τὰ δικά της. Κι' ἔτσι γίνεται τὸ ἀλλαγμα ὅλη τὴν ἡμέρα τῆς Πρωτοχρονιάς.

Παλιότερα, ὑπῆρχε καὶ ἄλλη συνήθεια. Τὸ ἀμίλητο νερὸ καὶ τὸ τσίσιμα τῆς βρύσης. Ξεζιναῖ καὶ τὸ νιὸ κοριτσοῦ τοῦ σπιτιοῦ καὶ οἱ ἀραβωνιασμένες, φέγγοντας καὶ ἀμίλητες, μὲ ἕνα κομμάτι μπακλαβὰ καὶ μὲ τὴν βαρέλα στὸν ὄμο, πήγαιναν νὰ πάρουν τὸ πρῶτο νερὸ τῆς χρονιάς, τὸ ἀμίλητο, ταΐζοντας γλυκὰ στὸ στόμιό τῆς βρύσης, γιὰ νὰ τὴν γλυκάνουν καὶ νὰ τὴν ἐξευμενίσουν, ὥστε νὰ μὴ στερέψῃ ὅλο τὸ χρόνον καὶ νὰ παρέχῃ τὸ νερὸ τῆς ζωῆς χρονιάς.

Ἡ ΑΡΧΑΙΑ ΔΩΡΙΣ Ἡ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΤΩΝ ΔΩΡΙΕΩΝ

(Συνέχεια ἐκ τῆς 3ης σελ.)

μῶς καὶ ὁ Τισαμενός, ὅστις μετὰ τῶν ὑπολειμμάτων αὐτοῦ κατέφυγεν εἰς τὴν Ἀχαΐαν, ἔθνα ἐφανεύθη ὑπὸ τῶν αὐτόθι Ἰώνων. Ἡ πτώσις τοῦ Ἀχαϊκοῦ κράτους τοῦ Τισαμενοῦ ἐσήμανε καὶ τὴν πτώσιν ὀλοκλήρου σχεδὸν τῆς Πελοποννήσου, τὴν ὁποίαν καὶ διεκλήρωσαν μετὰ αὐτῶν οἱ ἀρχηγοὶ τῆς ἐκστρατείας. Ὁ Τήμενος ἔλαβε τὸ Ἄργος, ὁ Κρεσφόντης τὴν Μεσσηνίαν, ὁ Εὐρυσθένης καὶ ὁ Προκλῆς τὴν Σπάρτην καὶ ὁ Ὄξυλος τὴν Ἥλιον.

Ἐνταῦθα τελευτῶσιν οἱ μῦθοι περὶ τῶν Δωριαίων καὶ τῶν Ἡρακλειδῶν. Κατὰ τὰς μαρτυρίας τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, ἴδια δὲ τοῦ Θουκυδίδου καὶ τοῦ Πλάτωνος, μετὰ τὰ Τρωϊκὰ ἐπικρατοῦσι καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα στάσεις καὶ ταραχαὶ καὶ μεταναστεύσεις πληθυσμῶν.

Τὴν ἐποχὴν ταύτην τῶν γε-

νικῶν ἀναταραχῶν καὶ ἀναστατώσεων καὶ τῶν ἐμφυλίων διαμαχῶν ἐμφανίζονται ἐπὶ σκηνῆς οἱ Δωριεῖς. Οὗτοι κατὰ τὸν Θουκυδίδη, ὀδοῦντα ἔτι μετὰ τὰ Τρωϊκὰ, (ξὺν Ἡρακλειδαῖς Πελοπόννησον ἔσχον). Κατὰ τὸν Πλάτωνα, ἡ κάθοδος τῶν Δωριέων οὐδὲν ἄλλο ὑπῆρξεν ἢ οἱ ἐκπεσόντες Ἀχαιοὶ τῆς ἀντιπάλου μερίδος τῶν ἐμφυλίων διαμαχῶν, οἵτινες, ἀφοῦ κατέφυγον πρὸς τοὺς Δωριεῖς, ἐπανήλθον οἰκοὶ (μεταβαλόντες ὄνομα Δωριεῖς ἀντ' Ἀχαιῶν κληθέντες διὰ τὸν συλλέξαντα εἶναι τὰς τότε φυγὰς Δωριᾶ). Ἐκ τῶν συγχρόνων ἐρευνητῶν ἐκεῖνοι, οἵτινες ἔλαβον θέσιν ἐναντι τοῦ προβλήματος τῶν Δωριαίων καὶ προσεπάθησαν νὰ δώσωσι ποῖαν τινα λύσιν εἰς τοῦτο, ὑπῆρξαν κυρίως οἱ ἡμέτεροι: Ἰστορικὸς Κ. Παπαρρηγόπουλος καὶ Π. Καρολίδης, οἱ ξένοι L. O. Müller, Ebn. Curtius, Ed. Meyer, K. J. Beloch, G. Glöfz, N. G. L. Hammond, κ. ἄ.